



**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Sub eadem litera esse plures sensus literales communis opinio fert. c. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

Medina, qui lib. 6. de recta in Deum fide, cap. 25. ex professo defendit, in Scriptura sacra eadem litera plures sensus literales nunquam designari. Pro eadem sententia refertur Adamus in praefatione super Isaiam, ubi ait: Cum sermo est de rebus divinis seu celestibus, unum tantum esse Scripturae sensum, eumque literalem. Sed mea quidem sententia aliud longe diuersum docere voluit Adamus, nempe cum Scriptura loquitur de rebus divinis, seu celestibus, non contineri sub ea litera duplicem sensum de quo antea locutus fuerat, nimirum literalem, & mysticum, sed ex his unum genere, eumque literalem. Putat enim hic auctor, iuxta historia tantum rerum creaturarum, & inferiorum mysticum sensum latere. An vero sub eadem litera sensus literalis, qui à mystico distinguitur, aliquando multiplex sit, ipse non curat. Ceterum, ut hoc obiter contra ipsum dicamus, fallitur in eo, quod negat rebus divinis, & superioribus rem inferiorem mysticè aliquando denotari, ut patet ex dictis disputatione praecedente, cap. 1.

Suam vero sententiam primum probat Medina, quod opposita profecta videatur ex inani quodam timore: multi enim, ut defendant testimonia veteris testamenti in nouo allegata in sensu literali recitari, ne infirma sit historiae confirmatio, plures sensus literales eadem litera exprimi dixerunt: id tamen necessarium non est: nam interdum Evangelicus Scriptor testimonia affert in sensu spirituali, quod quia ratione historiae, & doctrinae ipsius nihil momenti auferat, disputat. monstrauimus, cap. 4. Secundo, inductione constare potest, nullum esse Scripturae testimonium, quod sub eadem litera plures sensus literales reddat. Frostra igitur de aliquo in genere id concedendum est. Tertio facit Scriptor longe aliter se gessit, quam Amantissimus: hic enim ionum verborum tantum aures percipiens calamo depingit non intelligens sensum ipsorum: ac Scriptor facit conceptus suae mentis Scriptura exprimeret voluit: ac proinde ille est literalis sensus suae Scripturae, quem ipse intellexit, & quem Spiritus sanctus designare voluit: non est autem credendum Scriptorem sacrum eadem voce varia significasse, cum id sit praeter consuetudinem recte scribentium: ergo vnicus fuit sensus literalis suae Scripturae. Quarto si sub eadem litera multi sensus literales continerentur, nihil certum ex Scriptura haberemus, nec firmo aliquo testimonio dogmata fidei comprobari possent.

CAP. I. II.

Sub eadem litera plures esse sensus literales, communis opinio fuit.

Opposita sententia communis est, quae affirmat plures sententias literales eidem literae aequae subesse. Ita docuerunt S. Thom. in hoc artic. in q. 4. de potentia, artic. 1. & in 2. d. 12, artic. 2. ad 7. Burgen. in additione super vtrumque Prologum Lyran. Alphonsus de Castro lib. 1. contra haeres. cap. 1. Dried. lib. 2. de sacra Script. c. 2. Abulen. in cap. 1. Matth. q. 28. & Catherinus in lib. de Clauibus sacrae Scripturae Refertur in hanc sententiam Lyran. in secundo Prolo. Bibliorum, regula interpretandi Scripturam, qui meo iudicio id non docuit: licet enim asserat, eadem litera plures sensus literales interdum designari, affert tamen in exemplum illud 2. Reg. 7. & 1. Paralip. 17. Ego ero illi in pa-

triam, &c. quod ait de Salomone ad literam intelligendum? de Christo tamen in sensu mystico secundum quid, & literali simpliciter: appellat mysticum secundum quid, quia Salomon fuit figura, & symbolum Christi: literalem vero simpliciter, quia ex intentione Spiritus sancti in persona Salomonis Christus fuerit figuratus: hoc autem modo nullus negat Catholicus, sub eadem litera plures sensus ex intentione Spiritus sancti nonnunquam latere, ita tamen, ut vnus significetur vocibus, & sit primarius, alter autem rebus significatis per vocem, & sit secundarius; at vero auctores superius allegati dicunt plures esse sensus literales ipsis vocibus aequae significatos, & de his tantum controuersia proposita est, ut expresse Alphonsus, & Driedo obseruauerunt.

Praedicta tamen sententia deprompta fuit ex Augustino 12. Confess. c. 30. & 31. ubi de scriptis verbis eam tradit; imo censet Moyse scribenti illa verba Genes. 1. In principio creauit Deus caelum & terram, in mentem venisse non solum quicquid veri ad eorum explicationem hominum ingenia inuentura erant, sed multa etiam alia, quae nunquam erant excogitanda, excogitari tamen poterant, cum pietate, & veritate minime pugnantia; id quod de ceteris factis Scriptoris, qui eodem spiritu scripserunt eodem modo fatetur.

Sunt etiam aliorum Patrum testimonia, quibus hoc ipsum nonnulli confirmare nituntur. Primum Hieronymi, qui in epist. 10. circa finem ad Paulinum, de Apocalypsi ita scribit: Ioannes tot habet sacramenta, quot verba: parum dixi pro merito voluminis, laus omnis inferior est: in verbis singulis multiplices latent intelligentiae: id quod de sensibus literalibus videtur accipiendum: quod enim ad alios attinet, Scriptura veteris testamenti pluribus abundat. Secundum testimonium est Chrysostomi homil. 21. in Genes. verum cum ille de Scriptura, & de sensibus illius vniuersum, non speciatim de sensu literali loquatur, testimonium illius parum fauet: explicari enim potest de sensuum varietate, de qua disputatione 15. & 16. dictum est. Tertium testimonium est Basilij, qui prooemio operis de Spiritu sancto admonet expendendas esse in Scriptura sacra syllabas, literas, apices nedum ipsas voces, & orationes: hoc tamen testimonium parum probat: nam, ubi etiam vnus tantum est Scripturae literalis sensus, id fieri debet, siue ad meliorem illius intelligentiam, siue ad mysticos sensus eruendos, non in omnibus Scripturae locis, sed in multis, eiusque difficilioribus.

Rationes quoque huic sententiae non desunt. Prima est, si Deus, qui est auctor praecipuus Scripturae, ita fecundus intelligentia est, ut vnico mentis suae verbo infinita simul exprimat, cur non poterit eodem verbo scripto plura etiam significare? Secunda ratio, Deus potuit eisdem rebus plura designare, quod nullus negat, idem enim manna teste Paulo 1. ad Corinth. 10. Eucharistiam repraesentat, apud auctorem vero Sapientiae c. 16. repraesentat verbum, & eloquium Dei: cur ergo eisdem etiam vocibus plura denotare non poterit? si quidem Deo non minus idoneae sunt voces, quam res ad significandum. Tertia ratio de sumitur ex locis Scripturae, primum quidem ex obscurioribus, quos Deus ob eam causam difficiles reddidit, ut varie eos interpretaremur. Qua de causa Danielis 12. dicitur: Claude sermones, &

2. Reg. 7.
1. Para. 17.

August.

Expressa
Augustini
sententia
Genes. 1.

4.
Fauet Hieronymus.

Chrysost.

Basilius.

5.

1. ad Cor.
10. Sap. 16.

Deus obscurus
locus
ut varie interpretaremur
Dan. 12. Hier.

signa

signa librorum usque ad tempus statum plurimi pertransi-
bunt, & multiplex erit scientia: in quem locum Hie-
ronymus ait: Precipis, ut inuoluat sermones, signet
librum, ut legant plurimi, & querant historie veritatem,
& propter obscuritatem magnitudinem diuersa opinentur.
Deinde ex aliis locis, sub quibus cogimur plures
sensus literales assignare, quos inferius sigillatim
examinandos prætermitto.

CAPVT III.

Adhibita quadam moderatione posterior
sententia probatur.

Hæc sane posterior sententia propter Augusti-
ni auctoritatem apud Scholasticos recentio-
res, & Scripturæ interpretes primò locum merito
obtinuit. Conabor igitur eam defendere, adhibita
tamen quadam moderatione, ne dum Scripturæ
secunditatem commendare cupimus, licentiam
minimè interpretandi mentem Spiritus sancti
tribuamus: in cuius explanationem duo sunt nobis
obseruanda: vnum est, hæcenus definitum non
esse ab Ecclesia, plures sensus literales eidem li-
teræ aliquando conuenire: & quoniam Patres non
sane fructu spiritualis doctrine ad Ecclesiæ ædifi-
cationem aliquos locos varie interpretentur, &
vniuersique suo modo mentem Spiritus sancti
conetur inuestigare, imò idem Doctor variis mo-
dis eundem locum explicet, nullus tamen Patrum
præter Augustinum hæcenus affirmavit, eos
omnes sensus ex intentione Spiritus sancti eidem
literæ subesse: nam Hieronymus, quem pro se-
cunda sententia referebamus, non loquitur de
literali, sed de mystico sensu, qui dicitur sacramen-
tum, vel mysterium, & ideo dixit in eo libro
Apocalypsis tot esse Sacramenta, quot verba: ne-
que vero opus est his sensibus vetus testamentum
magis abundare: vel si loquitur de sensu literali,
propheta tamen, quem merito Sacramentum
appellat, per exaggerationem dixit sub singulis
verbis multiplices latere intelligentias ad com-
mendandam secunditatem reuelationum vnius
libri, itaque cum non apparet manifeste legitimus
sensus, & verus alicuius loci, quem Patres varie
exponunt, ita suspicere debemus varias eorum
interpretationes, quæ nihil doctrinæ sanæ habent
contrarium, ut tamen certo non affirmemus, hanc
potius, quam illam esse iuxta mentem Spiritus
sancti: ut probabiliorum autem aliquam ex illis
licebit potius, quam aliam amplecti.

Hoc plane docuit Augustinus 2. de doctrin.
Christiana cap. 27. his verbis: Quando ex eiusdem
Scripturæ verbis non vnum aliquid, sed duo, vel plura
sentimur, etiam si latet quid senserit ille, qui scripserit,
nihil periculi est, si quadlibet eorum congruere veritati, ex
aliis locis sanctarum Scripturarum doceri possit: quasi
dicat, hoc solum licere, cum de mente Scriptoris
certo, & determinate non constat. Quod ergo
aliquis locus à Patribus varie exponatur, non ideo
censeri debet variis sensus ex intentione Spiritus
sancti contineri, sed eos tantum probabiliter à
Patribus assignari: qua ratione merito dixit Hie-
ronymus paulo ante citatus, Ideo locos diffici-
liores in Scriptura relictos, ut propter obscuri-
tatis magnitudinem studiosi diuersa opinarentur,
non dixit, ut certo diceretur varios sensus, sed ut
diuersa opinarentur. Hæc sane Scripturæ diffi-
cultas, & studium exercitat addiscendi, & ipsam
admodum commendabilem reddidit, ex quo apparet

id, quod afferebatur in tertia ratione pro secunda
sententia nihil ponderis habere: neque enim ali-
quis negat, eundem locum variis sensibus fru-
ctuose posse illustrari, sed qui primam sequuntur
sententiam, solum contendunt, vnum tantum
sensem literalem ex intentione Spiritus sancti sub
eadem litera contineri: Quare id solum efficaciter
probare potest secundam sententiam, si idem
testimonium ad diuersa historice significanda in
Scriptura referatur, vel definitione Ecclesiæ, vel
communi sententia Patrum duplex sensus litera-
lis esse dicatur.

Deinde obseruandum est, nullum esse sensum
literalem, quem auctor Scripturæ non solum
præcipuus, qui est Deus, sed etiam Scriptor non
intellexit, de symbolico autem, & mystico non
item: atque id voluit August. lib. 12. confess. c. illo
30. & 31. quem in 1. cap. allegauimus, & ratione
probatur, quoniam Scriptor sacer non fuit sicut
amanuensis, qui dictata solum exciperet, non in-
telligens sensum verborum, sed conceptiones sue
mentis scripto exprimere voluit; atque eo pacto
verba usurpauit, ut præteritum, aut etiam futurum
posteris significaret, aut salutaria documenta præ-
beret. Quod si Spiritus sanctus aliis verbis vo-
luisse exprimere, quam Scriptor intelligebat, vel
in totum, vel ex parte, Scriptor fuisset Amanuen-
sis, & irrationale quoddam instrumentum diuini
Verbi, quod est absurdum, & hoc concedendum
censéo primæ sententiæ, quod adimpleri in tertia
ratione.

Neque vero oppositum docuit S. Thomas 2.
2. q. 17. art. 4. & Caietanus ibidem; ipsi enim eo
loco solum disputant de Prophetis, an semper
cognouerint id quod prophetabant, & optime
docent, Prophetas aliquando non omnia cogno-
uisse, quæ in eorum visis, factis, aut verbis Spiritus
sanctus intendebat; eo quod mens Prophetæ sit
instrumentum deficiens Ex qua doctrina, contra
id, quod hæcenus diximus, nihil colligi potest;
hoc enim idem verum est, quia non omnia distin-
cte, & sigillatim Prophetæ cognoscebant; hinc
tamen non fit, aliquem esse sensum literalem,
præter intentionem ipsius Prophetæ scribentes;
ipsi enim omnia nota fuerunt confusè, & in gene-
re. Cetera autem, quæ ibi docet B. Thomas, non
sunt intelligenda de sacro Scriptore, sed de iis,
qui verbo suo aliqua prophetarunt, cum reuera ea
non cogitassent, sed alia longe diuersa: sicut fuit
illud Caipha, Ioan. 11. Expedit vobis, ut vnus moriatur
homo pro populo, & non tota gens pereat. Patet quidem
S. Thomam in hoc articulo ideo diuise, posse esse
plures sensus literales sub eadem litera, quos ex
intentione auctoris inquit esse debere, quia auctor
Scripturæ est Deus: non dixit, quia Scriptor plures
illos simul intelligere, & intendere poterat; id ta-
men nõ negat. Verum enim vero in hac re nimis
videtur fuisse Augustinus 1. confess. c. illo 30. & 31.
(quod salua reuerentia tanto Doctori debita dixe-
rim) concedens omnia, & singula vera, quæ quis-
que posset sub vna litera intelligere, ad sensum li-
teralem pertinere. Difficile enim credidit apparere,
voluisse Deum homini historiam sacram scribere,
tot tamque varia reuelare, & ut ea simul signifi-
carent, ipsum ad scribendum impulisse.

Quare ergo quidem existimo, sub eadem litera
plures sensus literales aliquando contineri, quo-
ties ainitum probabile est, Scriptorum sacrum
omnes

Thom. 2. q. 17. art. 4.
Caietanus ibidem.
S. Thom. 2. q. 17. art. 4.
Caietanus ibidem.
S. Thom. 2. q. 17. art. 4.
Caietanus ibidem.

Augustinus.

Hieronymus.

Augustinus.

Sensus litera-
lis, non solum
à Spiritu
sancto, sed etiam
à sacro Scrip-
toris inten-
tione pñda.

S. Thom.
Caiet.
Prophetæ
non omnia
de quibus
Prophetæ
bui. parati.

B.

Augustinus.

Quidò sub
vna litera
sint plures
sensus litera-
les.